

Resultaten onderzoek vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen

Locatie : Hoorzik 32 Kerkdriel

Datum : 22-09-2021

Projectnummer : P21-0177

Opdrachtgever : Pouderoyen Tonnaer

Opgesteld door : K.R. Moonen & I.J.J. Vleut

Kwaliteitscontrole : E.J.F. Claassen

Kader

Initiatiefnemer is voornemens het woonhuis op locatie Hoorzik 32 te Kerkdriel te slopen ten behoeve van de nieuwbouw van twee woonhuizen. In verband met de voorgenomen plannen is in 2021 een toets flora en fauna uitgevoerd (Staro, P21-0123). Hieruit is gebleken dat de woning mogelijkheden biedt voor verblijfplaatsen van vleermuizen en nestlocaties van huismussen en gierzwaluwen.

Om eventuele overtreding van de Wet natuurbescherming te kunnen voorkomen, is een nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. In onderhavige notitie worden de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

Figuur 1. Begrenzing van het plangebied (rode lijn)

Methode

Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol van 2021. Het onderzoek naar vleermuizen richt zich op het vaststellen van de functie van het gebied voor vleermuissoorten. De volgende functies voor vleermuizen zijn mogelijk aanwezig binnen het plangebied en zijn onderzocht:

- Foerageergebied
- Verblijfplaatsen gebouwbewonende soorten
 - Zomerverblijfplaats
 - Kraamverblijfplaats
 - Paarverblijfplaats
 - Winterverblijfplaats

Gezien de verspreiding van de vleermuissoorten in Nederland en de beschikbare functies voor vleermuizen binnen het plangebied, zijn de volgende vleermuissoorten binnen en in de omgeving van het plangebied te verwachten: gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis.

Op basis van de functies van het gebied voor vleermuizen en de te verwachten soorten binnen het plangebied is de inspanning en tijdsperiode van het onderzoek vastgesteld. Tabel 1 geeft een overzicht van de bezoekdata, de onderzoeker(s), de onderzochte functie en het moment op de dag en de weersomstandigheden.

Het onderzoek in de avond in de kraamperiode is uitgevoerd door drie deskundigen. Het onderzoek naar verblijfplaatsen in de ochtend tijdens de kraamperiode is uitgevoerd met minder personen dan de avondrondes in het voorjaar, conform het vleermuisprotocol 2021; “doordat het zwermen 's ochtends meer tijd in beslag neemt dan het uitvliegen 's avonds, kan een waarnemer in de nacht een groter gebied overzien door rond te lopen of te fietsen”. De onderzoeksrondes tijdens het najaar zijn uitgevoerd door twee deskundigen. Tijdens het onderzoek naar mogelijke paarverblijfplaatsen en zwermgedrag van vleermuizen is het mogelijk een groter gebied te overzien met minder deskundigen.

De gewone dwergvleermuis gebruikt in de winter massale gebouwen als massa winterverblijfplaats. De gebouwen kenmerken zich vooral door een robuuste bouwstijl, de aanwezigheid van diepe spleetvormige ruimten (spouw, dilatatievoeg, holle vloerelementen etc.) en een ruimte met een dusdanig grote oppervlakte dat er meer dan honderden tot duizenden vleermuizen in kunnen verblijven. In dit geval is ervoor gekozen om geen onderzoek uit te voeren naar massa winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen gedurende de nacht, omdat de woning niet voldoet aan de specificaties van een mogelijke massa winterverblijfplaats. In het gebouw is niet voldoende oppervlakte beschikbaar waarin een grote hoeveelheid gewone dwergvleermuizen kan verblijven.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd met behulp van verschillende batdetectors (Pettersson D240x en Anabat Walkabout). Vleermuizen maken ultrasoon geluid en met de echo daarvan krijgen ze een geluidsbeeld van de omgeving. Wij kunnen dat geluid met het blote oor niet of nauwelijks horen, maar een batdetector zet het ultrasone geluid om naar een geluidsfrequentie die wij wel kunnen horen. Met de batdetectors die gebruikt zijn tijdens het vleermuisonderzoek is het mogelijk om opnames te maken van de geluiden.

De Anabat Walkabout heeft als meerwaarde dat de sonogrammen van de geluiden van de vleermuizen gelijk zichtbaar zijn en in het veld kunnen worden geanalyseerd. De opnames zijn, indien noodzakelijk, achteraf geanalyseerd om met zekerheid de vleermuissoort vast te stellen met behulp van BatExplorer.

Tabel 1. Overzicht veldbezoeken, onderzoekers, onderzochte functies en weersomstandigheden. Onderzoekers: IV = Ivar Vleut, KM = Kirsten Moonen, FW = Frenk van der Wal, JvH = Jule van Hout, KL = Kristien Lammers, DJ = Daniel Joppe, JB = Jennifer Bocking, . Functies: FG = Foerageergebied, ZV = zomerverblijfplaats, KV = kraamverblijfplaats, PV = paarverblijfplaats, VR = vliegroute, WV = winterverblijfplaats. ECMS = zonsopkomst, BCAS = zonsondergang.

Ronde	Datum	Functie	Tijd	BCAS	ECMS	Onderzoeker	Bewolking	Temp	Neerslag	Wind (bft)
1	10-6-2021	FG/ZV/KV/VR	21:50 – 0:20	21:54	05:22	JvH,KM,KL	Helder	22	geen	1
2	8-7-2021	FG/ZV/KV/VR	21:50 – 0:20	21:55	05:32	KM,JvH,DJ	Licht bewolkt	19	geen	1
3	4-7-2021	FG/ZV/KV/VR	02:50 – 05:35	21:57	05:28	FW	Licht bewolkt	17	geen	1
4	23-8-2021	PV/WV/FG/VR	21:50 – 23:50	20:44	06:37	KM,IV	Helder	16	geen	1
5	13-9-2021	PV/WV/FG/VR	21:00 – 23:00	19:56	07:09	FW,JB	Licht bewolkt	15	geen	1

Gierzwaluwen

Het gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd conform de methode van het NGB soortinventarisatieprotocol voor gierzwaluwen versie juli 2017. Volgens het NGB protocol is het noodzakelijk om 2 uur voor zonsondergang te beginnen tot zonsondergang. We hebben besloten om na zonsondergang nog minstens 15 minuten te blijven, aangezien gierzwaluwen mogelijk na zonsondergang nog terug kunnen vliegen naar hun nest. Er zijn drie veldbezoeken uitgevoerd specifiek gericht op gierzwaluwen. Deze veldbezoeken zijn uitgevoerd op 10 juni en 1 en 11 juli 2021. Bij het onderzoek naar gierzwaluwen is gelet op de aanwezigheid van rondvliegende gierzwaluwen in de omgeving van de betreffende panden. Het gedrag van aanwezige gierzwaluwen is bestudeerd om te kunnen vaststellen of nestplekken van de vogels zich bevinden in de gebouwen binnen het plangebied. De weersomstandigheden, de data van de veldbezoeken en dergelijke zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2. Overzicht veldbezoeken, onderzoekers en weersomstandigheden. Onderzoekers: KM = Kirsten Moonen, JB = Jennifer Bockting. BCAS = zonsondergang

Datum	Tijd (van - tot)	BCAS	Onderzoeker	Bewolking	Temp °C	Neerslag	Wind (Bft)
10-6-2021	19:50 – 22:15	21:54	KM	Helder	23	geen	2
1-7-2021	19:50 – 22:15	21:58	JB	Zwaar bewolkt	16	geen	2
11-7-2021	19:50 – 22:15	21:52	KM	Licht bewolkt	21	geen	2

Huismussen

Het huismusonderzoek is uitgevoerd conform de methode van het NGB soortinventarisatieprotocol voor huismussen versie juli 2017, zoals geadviseerd in het kennisdocument Huismus van BIJ12. Er zijn twee veldbezoeken uitgevoerd specifiek gericht op huismussen. Deze veldbezoeken zijn uitgevoerd op 17 mei en 2 juni 2021.

Bij het onderzoek naar huismussen is gelet op de aanwezigheid van huismussen in de omgeving van de betreffende panden. Het gedrag van aanwezige huismussen is bestudeerd om te kunnen vaststellen of nestplekken van de vogels zich bevinden in de gebouwen binnen het plangebied. Verder is er gekeken naar geschikt habitat voor de huismus binnen en rond het plangebied, zoals wintergroene struiken, foerageergebied, stofbaden en water. De weersomstandigheden, de data van de veldbezoeken en dergelijke zijn weergegeven in tabel 3.

Tabel 3. Overzicht veldbezoeken, onderzoekers en weersomstandigheden. Onderzoeker: KM = Kirsten Moonen, JvH = Jule van Hout

Datum	Tijd (van - tot)	Onderzoeker	Bewolking	Temp °C	Neerslag	Wind (Bft)
17-5-2021	08:30 – 09:45	KM	Bewolkt	11	geen	3
2-6-2021	09:30 – 10:50	JvH	Helder	20	geen	2

Resultaten gierzwaluwen, huismussen en vleermuizen

Vleermuizen

De resultaten van de verschillende rondes zijn opgenomen en weergegeven in de kaarten in bijlage 1.

Foerageergebied

Gedurende het onderzoek zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen en tweekleurige vleermuizen waargenomen ten oosten en zuidoosten van het plangebied. Het grasperceel en het akkerperceel ten oosten worden gebruikt als foerageergebied door deze vleermuizen. Tevens wordt het deel van de sloot ten zuidoosten van het plangebied, aan de overzijde van de weg gebruikt als foerageergebied door twee gewone dwergvleermuizen.

Figuur 2. Samenvatting waarnemingen foerageergebied vleermuizen
(Pp=gewone dwergvleermuis, Vm=tweekleurige vleermuis, getal=aantal)

Zomerverblijfplaats

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied geen zomerverblijfplaatsen van vleermuizen aangetoond.

Kraamverblijfplaats

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied geen kraamverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen.

Paarverblijfplaatsen

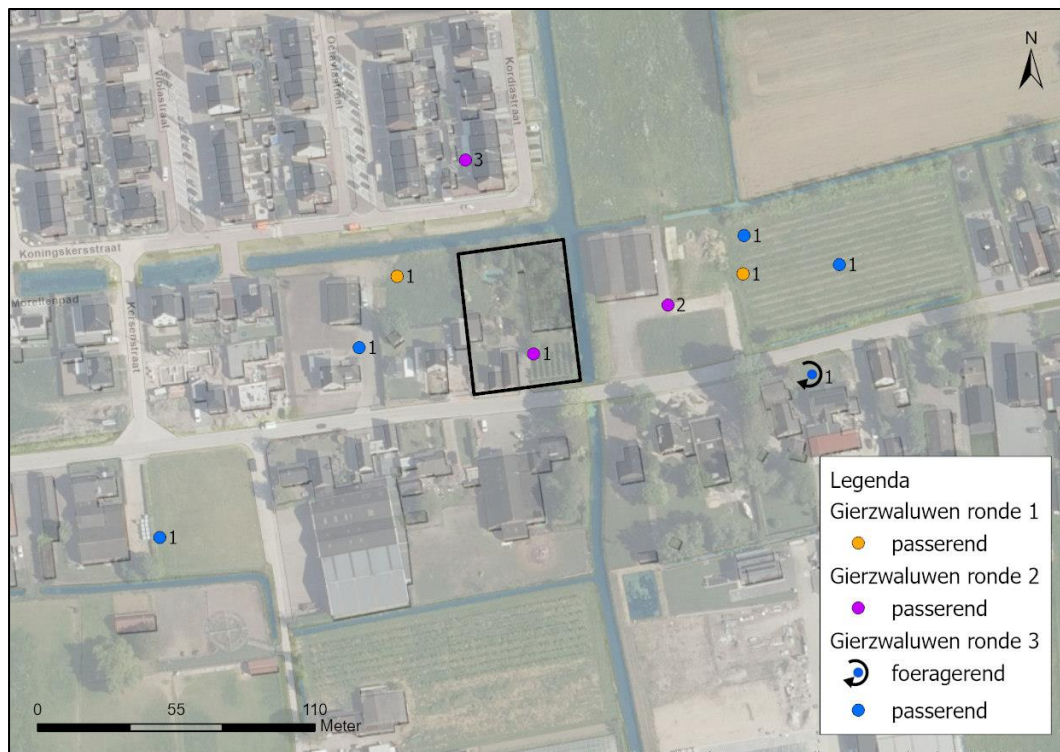
Mannetjes vleermuizen van sommige soorten vertonen in het najaar een opvallend baltsgedrag. Tijdens de balts vliegen de mannetjes van de gewone dwergvleermuis roepend rond om vrouwtjes te lokken, veelal gebruiken ze hierbij vaste trajecten binnen een territorium. Paarverblijven bevinden zich vaak in het centrum van het territorium in voornamelijk gebouwen of holle bomen.

Tijdens het onderzoek zijn er geen baltende gewone dwergvleermuizen waargenomen binnen het plangebied. Ook zijn er geen vleermuizen waargenomen met paargedrag. Ten noordwesten en zuidwesten van het plangebied is een enkele baltende gewone dwergvleermuis waargenomen. In beide gevallen zijn de individuen niet bij het plangebied gekomen. Het is dan ook uitgesloten dat er een paarverblijfplaats binnen het plangebied aanwezig is.

Gierzwaluw

Tijdens alle drie de onderzoeks rondes zijn met name passerende gierzwaluwen waargenomen. Deze vlogen hoog over, meestal in noordelijke richting. Tijdens de derde onderzoeksronde is een foeragerende gierzwaluw waargenomen. Deze vloog hoog boven het plangebied en had geen binding met het plangebied. Tijdens het onderzoek zijn geen nestlocaties van gierzwaluw waargenomen binnen het plangebied.

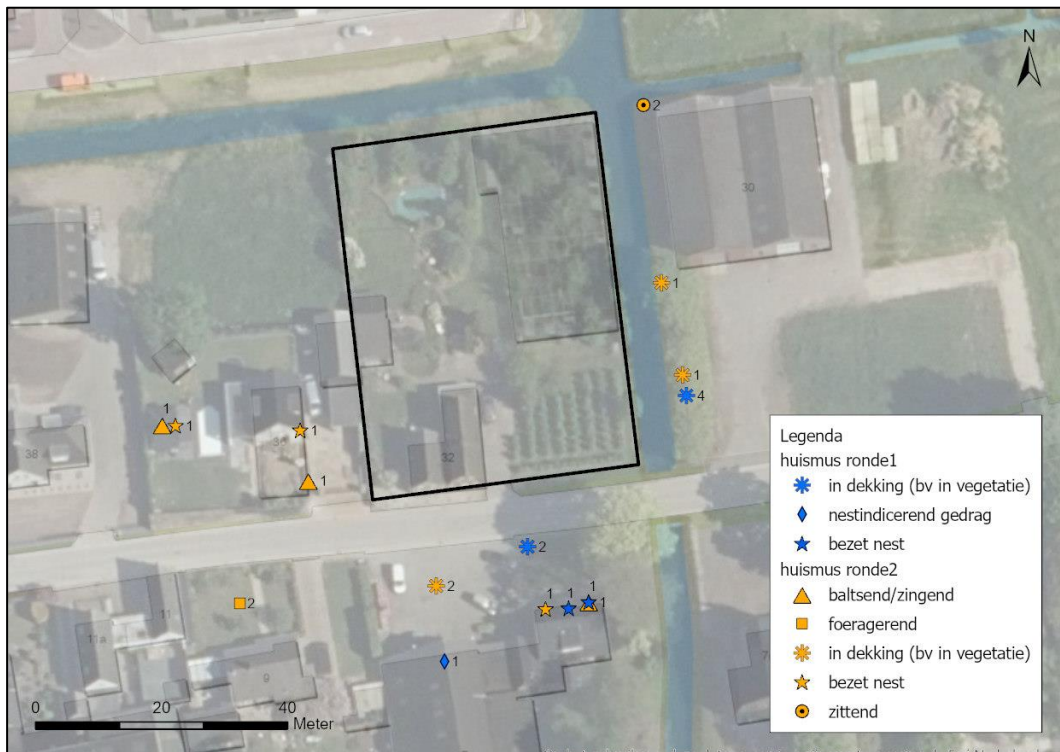
De waarnemingen van de drie onderzoeks rondes zijn weergegeven in figuur 3.

Figuur 3. Waarnemingen gierzwaluwonderzoek 2021

Huismussen

Tijdens het onderzoek zijn geen nestlocaties van de huismus waargenomen binnen het plangebied. Bij de woningen in de directe omgeving zijn wel nestlocaties van de huismus waargenomen, namelijk drie nestlocaties aan de woning van de Hoorzik 7a en twee nestlocaties bij de woning en schuur van de Hoorzik 36, zie figuur 4. Binnen het plangebied zijn tijdens het onderzoek geen huismussen waargenomen. Het plangebied vormt geen deel uit van de functionele leefomgeving van de huismus.

Figuur 4. Waarnemingen huismusonderzoek 2021

Effectbeoordeling en toetsing Wet natuurbescherming

Vleermuizen

Foerageergebied

Gedurende het onderzoek zijn er binnen het plangebied geen foeragerende vleermuizen waargenomen. In de directe omgeving zijn wel meerdere gewone dwergvleermuizen en twee tweekleurige vleermuizen foeragerend waargenomen. Het slopen van het gebouw en het creëren van nieuwbouw zal geen negatief effect hebben op het foerageergebied van deze vleermuizen als de werkzaamheden gedurende de dag worden uitgevoerd. Geadviseerd wordt om werkzaamheden in de daglichtperiode uit te voeren, zodat er geen verstoring op foeragerende vleermuizen door kunstlicht plaats kan vinden.

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. De werkzaamheden hebben geen effect op een verblijfplaats van vleermuizen.

Gierzwaluwen

Uit het onderzoek blijkt dat binnen het plangebied geen nestlocaties van gierzwaluwen aanwezig zijn. De voorgenomen plannen en de werkzaamheden hebben geen effect op de gierzwaluw.

Huismussen

Tijdens het onderzoek zijn binnen het plangebied geen huismussen waargenomen. Het plangebied vormt geen onderdeel van de functionele leefomgeving van de huismus en daarom is uit te sluiten dat de werkzaamheden negatief effect hebben op de huismus.

Conclusie

Vleermuizen

De werkzaamheden hebben geen negatief effect op vleermuizen. Mochten werkzaamheden in de actieve periode van de vleermuis worden uitgevoerd (april t/m oktober), dan wordt geadviseerd om de werkzaamheden overdag uit te voeren zodat er geen verstoring op foeragerende vleermuizen door kunstlicht plaats kan vinden.

Gierzwaluwen

In het plangebied zijn geen nestlocaties van gierzwaluwen aanwezig. De werkzaamheden hebben derhalve geen negatieve effecten op gierzwaluwnesten.

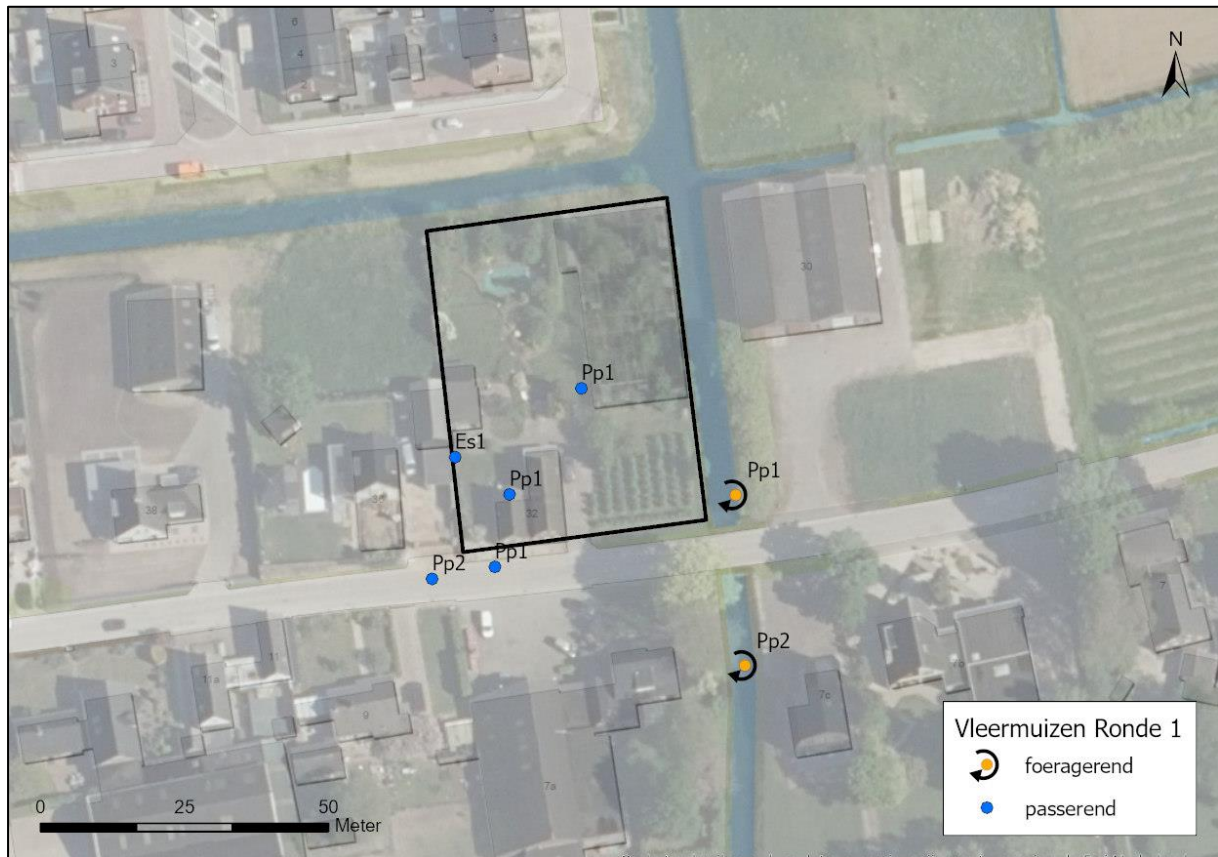
Huismussen

Tijdens het onderzoek zijn er geen huismussen waargenomen binnen het plangebied. In de directe omgeving zijn meerdere nestlocaties van de huismus vastgesteld. De werkzaamheden hebben geen effect op de functionele leefomgeving van de huismussen die in de omgeving verblijven.

Literatuur

- + Bij12. 2017. Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017
- + Bij12. 2017. Huismus *Passer domesticus*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017
- + Bij12. 2017. Gierzwaluw *Apus apus*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017
- + Lundberg, K., & Gerell, R. 1986. Territorial advertisement and mate attraction in the bat *Pipistrellus pipistrellus*. *Ethology*, 71(2), 115-124.
- + Netwerk Groene Bureaus. 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet Natuurbescherming. Versie juli 2017.
- + Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard gewone dwergvleermuis. Versie 1.1, maart 2014. RVO-S12-401/BF15896
- + Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging. 2021. Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

Bijlage 1. Waarnemingen vleermuizen per onderzoeksronde

Pp – *Pipistrellus Pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis

Es – *Eptesicus serotinus* – Laatvlieger

Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus Pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
 Es – *Eptesicus serotinus* – Laatvlieger
 Nn – *Nyctalus noctula* – Rosse vleermuis
 Vm – *Vespertilio murinus* – Tweekleurige vleermuis
 Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus Pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus Pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
Mdau – *Myotis daubentonii* - Watervleermuis
Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus Pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
Getal = aantal